

Muhamed Hadžijamaković

**MEDŽMUA ABDUL-VEHHABA KARAHODŽE
(KARAHODŽA ZADE)**

I

O piscu ove medžmue, Abdul-Vehhabu Karahodži, nema, koliko je nama poznato, nikakvih podataka u literaturi. Jedino je ovo ime spomenuto Osman Asaf Sokolović u svom članku objavljenom u Listu »Gajret«, god. XV/1934. god. pod naslovom: »Karahodža H. Ahmed ef. (Abdul-Vehhab). Obzirom da ga je naveo u zagradi, čini se da je bio u dilemi, je li to jedno lice sa dva imena ili se radi o dvojici Karahodža. Pošto se Sokolović mnogo interesovao za kulturno nasljeđe, pretpostavljamo da je na ovo ime naišao u nekom rukopisu. Iz nekih podataka, koje nam pruža ovaj kodeks, vidi se da je Abdul-Vehhab živio u isto vrijeme kada i H. Ahmed efendija, prvi u Gračanici, a drugi u Žepču, pa nas ovo navodi na pretpostavku da se radi o dvojici braće.

O porodici Karahodža vrlo se malo zna. Do 1981. godine znalo se samo za H. Ahmed ef. Karahodžu. Nametak Dr Abdurahman u svojoj Hrestomatiji¹⁾ iz 1981 godine na str. 25 i 26 spominje H. Abdullah ef. Karahodžu, kao prvog autora poznate »Bošnjakuše«, a na strani 42. donosi faksimil iz kodeksa koji se nalazi u Orijentalnoj zbirci JAZU u Zagrebu, a vodi se pod brojem 2020, L 18 b. Na ovom faksimilu jasno se vidi godina 1153/1740—41. i potpis: »El — Hadž Abdullah Karahodža Žepčevi«. Ovaj potpis nalazi se ispod navedene njegove pjesme od 14 strofa. H. Abdullah ef. je bio imam u Ferhadiji džamiji i muderris u istoimenoj medresi u Žepču. Umro je 1765. godine, a u njegovim dužnostima naslijedio ga je njegov sin H. Ahmed ef., koji je navedenu pjesmu »Bošnjakušu« proširio na 31 strofu. Zna se da je bio profesor poznatom pjesniku Abdul-Vehhabu Ilhamiji Žepčaku. Sokolović u navedenom članku između ostalog navodi da je Mehmed Sejidović-Hulusija objavio u sarajevskoj »Nadi« od 15. 8. 1985. na str. 311. jednu pobožnu pjesmu od dvadeset strofa koju je spjevao Ahmed Karahodža i da je tom prilikom rekao da se o njemu vrlo malo zna, da se priča štošta, ali, da je sve to nepouzđano. Zna se da je živio prije 100 godina, da je bio imam Ferhad-pašine džamije i muderis istoimene medrese u Žepču, da se njegovi potomci, koji i tad žive u Žepču, zovu Karahodžići i da su po svoj prilici potomci njegova sina Muladžika, jer istu porodicu nazivaju Muladžikovići.

¹⁾ Dr. Abdurahman Nametak: Hrestomatija bosanske alhamijado književnosti, »Svjetlost« Sarajevo, 1981. str. 25, 26, 42.

Da bismo provjerili da li i danas ima živih potomaka Karahodžinih, obratili smo se Morankić hzf. Mahmudu i zamolili ga da se raspita za ovu porodicu. On nas je izvijestio da postoje živi potomci i po muškoj i po ženskoj lozi i da se zna za H. Ahmed efendin grob. U Žepču smo razgovarali sa Dervišić Ahmedom, unukom H. Ahmed efendinim. O. H. Abdulah ef. i H. Ahmed ef. (prvom) nismo mogli ništa saznati niti od Dervišića niti od nekog drugog. Što se tiče H. Ahmed ef. Karahodže, za čiji se grob zna, prema kazivanju Dervišića i on je bio vjerski službenik, imao je dva sina Galiba i Husejnu i jednu kćer Zinetu, koja je bila udata za Dervišića Đulagu, oca našeg sagovornika Ahmeda. Na grobu H. Ahmed ef. (drugog), koji nam je pokazao Dervišić Ahmed sa Dedović Esadom, nalaze se obični zenički nišani t. z. »vođeni«. Na uzglavnom nišanu je obični turban, kakav srećemo na nišanima vjerskih službenika. Kronogram je ispisan u deset reda lijepim nesh-talik pismom. Iz kronograma saznajemo da je bio sin Eminagin i da je umro 20. redžepa 1323. (20. IX 1905.) godine. (Snimak nišana i dešifrirani tih sa prevodom).

Ovaj drugi H. Ahmed ef. mogao bi biti praunuk H. Ahmed ef. (prvog), autora proširene »Bošnjakuše«. Od potomaka po muškoj lozi žive dva brata Sado i Sulejman, relativno mladi ljudi, vjerovatno praunuci H. Ahmed ef. drugog). Zovu se Karahodžići, a poznati su i kao Muladžikovići.

Iz izloženog može se zaključiti da porodice Karahodža egzistira negdje od prvih decenija 18. stoljeća, pa sve do danas. Sada su nam poznata četiri intelektualca iz ove porodice: H. Abdullah ef. i sinovi mu H. Amed ef. i Abdul-Vehhab iz 18. vijeka i praunuk H. Ahmed ef. iz 19. vijeka. Stariji H. Ahmed ef. bio je vrlo poznat i cijenjen u narodu, ne samo u Žepču i njegovoj okolini nego i dalje. Postoji anegdota koja govori o tom: Jednom prilikom Karahodža je držao predavanje u džamiji i dok je objašnjavao jedno pitanje, ustaje jedan od prisutnih i kaže: »Nije tako efendija! Pogledaj to bolje!« Karahodža ponovi objašnjenje, a ovaj usta i kaže: »Nije tako pa da Karahodža kaže!« na to mu Karahodža odgovori: »E da znaš, to ti Karahodža kaže!« Na to se ovaj ušuti i sjede. Znači, da je ovaj čovjek znao za Karahodžu i njegovu popularnost, ali ga nije lično poznao.²⁾

U ovom kodeksu nalazi se između ostalog i prepis vakfije H. Halil ef. Trpanića, muderrisa carske medrese u Beogradu, rodом iz Gračanice. Vakfija je pisana 1177/1763. god., a Abdul-Vehhab ju je prepisao 1183/1769. god. i potpisao se Abdul-Vehhab, muderris u Grača- nici. Ispred teksta vakfije stoji bilješka: »Prepis vakfije koju je napisao umrli H. Halil ef., šura našeg oca, rodом iz Gračanice«.

²⁾ Koristim se ovom prilikom da se zahvalim Morankiću hzf. Mahmudu, Dervišić Ahmedu i Dedoviću Esadu na njihovoj velikoj susretljivosti i pruženim podacima.

Iz ovih nekoliko podataka moglo bi se pretpostaviti da je Abdul-Vehhabu otac Abdullah ef. Karahodža. Vakfiju je prepisao 1769. godine, dakle u vrijeme kada je H. Ahmed ef. Karahodža bio imam i mu-

Prevod kronograma:

O ti koji stojiš nad mojim grobom razmišljajući o mom (sadanjem) položaju
Jučer sam bio kao ti.
Ti ćeš sutra biti kao ja,
Ja sam ponizni siromah Hadži Ahmed ef.
Sin Emin-age Karahodžića,
Nek se za njegovu dušu prouči Fatiha.
20. redžeba 1323. — 20. IX 1905. godine.

derris u Žepču, a on muderris u Gračanici. To nas navodi na pomisao da se radi o dvojici braće. Ako je 1769. godine bio muderris, znači bio je zreo čovjek i mogao je imati više od trideset godina. Prema tome moglo bi se reći da je rođen negdje oko tridesetih godina 18. stoljeća.

U medžmui smo naišli na dvije bilješke iz 1202/1787. g. upisane po nekom drugom. Ovaj podatak ukazuje da je tada medžmuu posjedovao neko drugi i da je na praznim listovima unosio svoje bilješke, i da autor medžmue nije bio te godine među živim.

U kodeksu smo naišli na nekoliko bilješki sa potpisom autora. Ispod nekih stavio je puni potpis: »Abdul-Vehhab Karahodža zade«, negdje je stavio samo: »Abdul-Vehhab«, a negdje: »Vehhi ili Vehbija«. Na 109b listu ispod jedne bilješke stoji potpis: »Siromah šejh Abdul-Vehhab

Karahodža zade«. Iz ovog potpisa vidi se da je pripadao nekom derviškom redu, najvjerovatnije Nakšibendijskom, i da je bio šejh. Obzirom da na drugim mjestima nije stavljao potpise, smatramo da su to njegove bilješke. Osim toga u kodeksu su upisana i četiri spjeva (kasida, dvije kit'e, ilahija) sa pjesničkim pseudonimom: »Vehbi-Vehbija«. Ispod kaside stoji potpis: napisao siromah Abdul-Vehhab Karahodža zade, a ispod kit'e na turskom jeziku: od autora siromaha Abdul-Vehhaba, dok ispod ilahije nema potpisa. Ova tri spjeva imaju šah bejt, a druga kit'a nema ni potpisa ni šah bejta, ali u naslovu stoji: »Kit'a li muharririhi« (Riječ muharrir ima više značenja: pisac — autor, dopisnik, novinar, prepisivač).

U isto vrijeme živio je i djelovao pjesnik Vehbi. Na prvi mah pojavila se izvjesna dilema ko je autor ovih spjevova: Abdul-Vehhab Karahodža ili pjesnik Vehbi Stočanin, pa je to trebalo razjasniti.

O pjesniku Vehbiju pisali su: Davud Fatin, Muhamed Enveri Kadić, dr. Safvet-beg Bašagić, H. Mehmed Handžić, dr. Hazim Šabanović, Mehmed Mujezinović, dr. Rusmir Mahmutćehajić. Nekada se spominje kao Ahmed Vehhbi, nekada Ibrahim Vehbi. Isto tako spominju se i dva prezimena: Kapić i Zekić, ali uvijek kao jedna te ista osoba. Spominje se da je služio u raznim mjestima u Bosni i Hercegovini kao kadija, između ostalih u Stocu i Travniku. Prvi pisani dokumenat, sa potpisom Vehbi, spominje se sudski dokumenat iz 1137/1724-25. god. izdat u Stocu. Drugi pisani sudski dokumenat je također izdat u Stocu 1203/1788-89. god. Dakle od izdavanja jednog do izdavanja drugog dokumenta prošlo je 66 godina. Za ovaj vremenski period nema ni jednog pismenog traga njegove djelatnosti. Pita se, je li moguće, da se kad kadija i pjesnik za šezdeset i šest godina ne javi ni sa jednim radom?

U navedenim izvorima navodi se da je ljetopis počeo pisati 1773. god., a da ga je završio 1797. g. Da se sa krongramima javlja 1775. god., a da je najkasniji njegov krongram upisan na tvrđavi na Vratniku u Sarajevu 1822/23. Dakle od prvog pisanog dokumenta za koji se zna do posljednjeg, proteklo je devedeset i osam godina. Teško je vjerovati da jedan čovjek može toliki niza godina aktivno raditi. Vremenski period od 66 godina koji se javlja između dva sudska dokumenta izdana u Stocu, kao i ovaj drugi period od 98 godina aktivnog rada, potkrepljuju mišljenje dr. F. Nametka da se radi o dva, a možda i tri lica sa istim imenom.³⁾ Kadić u svojoj kronici spominje pjesme koje je spjevao Ahmed Vehbi Zekić, rodom iz Stoca, a nastanjen u Travniku u vremenu od 1781. do 1822/23. godine. To su krongrami o smrti, rođenju, dolasku³

³⁾ Dr. F. Nametak: »Kadićev zbornik kao izvor za proučavanje književne građe« — Treći program Radio Sarajeva, 1982. god. br. 38, str. 438-477. On u ovom svom radu na strani 459 između ostalog kaže: »I godine nastanka djela Vehbija, i dvostruko ime, kao i dvostruko prezime (Kapić-Zekić) ukazuje nam na vrlo vjerovatnu mogućnost da se radi o dvije, a možda i tri osobe sa pjesničkim pseudonimom Vehbi. Na istoj strani dr. F. Nametak kaže da Kadić, iako ne navodi svaki put izvor odakle je prepisao Vehbijeve pjesme, on svaki put piše Ahmed Vehbi Zekić, rođen u Stocu, nastanjen u Travniku. Nigdje ga ne spominje kao kadiju u Stocu. Ibrahim Vehbi je uvijek spominjan kao kadija u Stocu.

na neki položaj, o izgradnji ili opravci nekog objekta, pohvalnici, jedan gazel, ukupno trideset tri spjeva.

Iz izloženog vidi se da ovaj pjesnik nije pjevao pjesme ovakvog žanra, kakve nalazimo u ovom manuskriptu. To nas navodi na zaključak da navedena četiri spjeva pripadaju Abdul-Vehhabu Karahodži i da im je on autor.

II

Ovaj rukopis smo pronašli u privatnoj biblioteci Hadžiahmetovića Abdulkadira iz Visokog, potomka po muškoj lozi pjesnika Abdul-Vehhaba Ilhamije — Žepčaka. Letimičnim pregledom utvrdili smo da je pisan 1187/1773. godine i da ga je pisao Abdul-Vehhab Karahodža zade. Ovaj kodeks je najvjerovatnije imao u posjedu Ilhamija, a poslije njegove smrti potomci su ga čuvali i prenosili s koljena na koljeno. Abdulkadir nam je dozvolio da ga uzmemo na poslugu radi obrade, pa se koristimo i ovom prilikom da mu se zahvalimo.

Manuskript je medžmua⁴⁾ — kodeks od 138 lista, 14 x 21 cm. Nedostaje 19 lista, i to na početku 9, u sredini 1, i pri kraju 9 lista. Prazna su 34 lista. Priličan broj praznih listova je ispunjen bilješkama drugih lica. Povez je kožni. Rukopis je bio izložen vlazi, pa je usljed toga došlo do deformacija, kako na koricama, tako i na listovima. Osim toga, usljed vlage mastilo se na više mjesta razlilo i nastale su mrlje koje otežavaju čitanje. Isto tako na listovima su ostale fleke od same vlage. Povez je popustio pa su se korice odvojile od listova i drže se jednim krajem platna, koje je stavljeno između hrbata listova i korica. Radi toga je došlo do ispadanja listova. Jedan list je zalijepljen za korice, pa se ne vidi paginacija, uzeli smo ga kao nepaginirani. Iza ovog nedostaju listovi, na prvom koji slijedi ne vidi se paginacija. Taj list spojen je sa listom koji nosi broj 11, pa smo uzeli ovaj list kao deseti.

Manuskript je pisan na žučkastom, tanjem, čvrstom papiru, vrlo lijepim ispisanim rukopisom, pismom nesh-ta'likom. Pisan je crnim mastilom, a ponegdje se javlja i crveno mastilo. Crveno mastilo se javlja u linijama kojima je uokviren tekst u naslovima, i u pojedinim riječima.

Tekstovi počinju na listu koji je zalijepljen na desnoj korici". Tekstovi na stranicama su pisani u raznim pravcima: horizontalno, vertikalno, koso, a na nekim stranicama pisani su kombinovano u sva tri smjera. Na nekim stranicama tekst je pisan preko cijele stranice, do samog ruba lista. Ima slučajeva da se tako pisani tekstovi ne mogu pročitati, jer su rubovi lista, usljed uporabe, pohabani. Na nekim pak postoje manje ili veće margine. Veće margine postoje u raznim listovima na kojima je prepisan »Pendiatar«, međutim one su ispunjene raznim bilješkama koje su upisivali čitaoci, kojih nije bio mali broj. Ove bilješke

⁴⁾ O medžmuama su pisali: Salih Trako: Medžmua pjesnika Šakira, Anali Gazi Husrev-begove biblioteke, knj. II i III, Sarajevo 1974. str. 109- 123. Rašid Hajdarević: Medžmua Mula Mustafe Firakije, POF XXII-XXIII, Sarajevo 1976. god., str. 301-314.

ukazuju da je rukopis bio mnogo u upotrebi pa je radi toga došlo do habanja rukopisa.

Tekstovi su raznovrsni, pisani su na sva tri orijentalna jezika, pa ćemo ih prikazati u vidu regesta.

III

L — nepaginirani

Bilješka na turskom o preračunavanju godina;
Bilješka na arapskom jeziku (teško čitljiva); Bilješka
na arapskom iz područja sintakse;

Bilješka o vječnosti Božijoj i Njegovim svojstvima;
Kratka bilješka na turskom;
Dva stiha na arapskom koje je pjevala h. Fa-
tima, kada je uspavljivala Hasana i Husejna;

L

Do rednog broja 9 zaključno nedostaju listovi;

L — 10a

Jutarnji vird;
Kratka bilješka o 7 podneblja (klima);
Stih na arapskom jeziku od Hatemi Taija;
Jedna izreka;

Dova koja se uči kada se Manja dženaze namaz;
Dvije kratke dove;
Jedan stih na arapskom jeziku;
Jedna izreka na arapskom;

L — 10b

Bilješka o ženama od 10-70 godina; Jedan stih na
turskom;
Jedan stih na perzijskom;
Dva stiha na perzijskom od Ibni Kemala; Dva
pojedinačna stiha od Sa'dije;
Dva pojedinačna stiha na perzijskom;
Tri pojedinačna stiha na turskom; Zagonetka u dva
stiha na turskom;

L — 11a

Jedna dova;
Recept izražen u dva stiha;
Bilješka o upotrebi broja sedam;
Jedan hadis i

Jedna kratka dova, oboje naknadno upisani po
drugim ilcima;

L — 11b

Ilahija od pet stihova na turskom jeziku;
Jedan stih na turskom jeziku;
Četiri pojedinačna stiha na arapskom jeziku;
Dvije poslovice na arapskom jeziku;

Jedna Kit'a od tri stiha na arapskom;
Jedna Kit'a od dva stiha na arapskom;
Dva stiha na turskom;
Jedan stih na arapskom;

L — 12a

Dva stiha na turskom jeziku;
Jedan stih na arapskom;
Euza i Besmela prevedena na perzijski jezik;
Jedan stih na turskom;
Izreka od Ebul-Alaa;
Jedan hadis;
Jedan stih na arapskom;
Dva stiha u kojima su nabrojana imena naj- odabranijih
Muhamed a. s. drugova (ašerei mubeššera);
Dva stiha o petorici muhaddisa (Tirmiziji, Ebu Davudu,
Muslimu, Nesaiji i Buhariji);
Bilješka iz Kadi Bejdavina tefsira (Surei Isra);

L — 12b-25b

Attarova Pend-nama. U tekstu ovog djela ima mnoštvo bilješki ikako između stihova, tako i po marginama. Ove bilješke su pisane raznim rukopisima, što ukazuje da je više ljudi čitalo i služilo se ovim rukopisom (kodeksom). Većina bilješki je na turskom jeziku. U njima se daju objašnjenja pojedinih riječi ili misli pjesnika. Na kraju ovog djela stoji bilješka iz koje se vidi da je to djelo prepisao Karahodža Abdul-Vehhab 1187/1773. god.

L — 35b

Kit'a od četiri stiha;

L — 36a

Jedan stih na perzijskom;

L — 36b

Dvanaest stihova iz djela Gulistana;
Na margini tri stiha na perzijskom — kronogram o
smrti Šejh Sa'dije;

L — 37a

Kasida koju je spjevao Abdul-Vehhab Karahodža od osam
stihova;
Na margini dva pojedinačna stiha na arapskom;

L — 37b

Kasida Šejh Sa'dije od devet stihova; Iznad kaside upisan je
metar — bahri hezedž.

- L — 38a-39b Razne dove i ajeta iz Kur'ana koje se uče u raznim prilikama, upisane na praznim listovima po drugim licima;
- L — 40a Tri pojedinačna stiha na turskom;
Dva pojedinačna stiha na perzijskom;
Jedan stih na arapskom;
- L — 40b-41a Dvanaest rješenja — odluka na arapskom je ziku;
- L — 41b Prazno;
- L — 42a Dva stiha na perzijskom od Sudija;
Bilješka na arapskom jeziku o Kadi Bejda- viji;
- Dva stiha na arapskom;
Vird (neobavezna molitva);
- L — 42b-44b O značaju i važnosti učenja Besmele;
- L — 45a Prazno;
- L — 45b-48a Razne bilješke upisane na praznim listovima po drugim licima, najvjerojatnije Ilhamijinim potomcima;
- L — 48b-50a Prazno;
- L — 50b Na praznom listu neko upisao jedan stih na perzijskom jeziku;
- L — 51a Dva hadisa;
- L — 51b Prazno;
- L — 52a Sedam stihova na perzijskom jeziku upisanih po nekom drugom licu na praznom listu;
- L — 52b Jedan Širazin stih upisan po nekom drugom licu;
- L — 53a-59a Prazni listovi;
- L — 59b Jedna Kit'a od pet stihova na turskom jeziku čiji je autor Abdul-Vehhab Karahodža;
- L — 60a i b Prazno;

L — 61a

Jedan duži salevat;
Dva stiha iz Mesneville;
Jedan stih na turskoim jeziku; jedan stih na perzijskom;

L — 61b i 62ab

Prazni listovi;

L — 63a

Dvije (bilješke iz Kadi Bejdavina tefsira; Jedan hadis od Džabira;
Jedna kratka bilješka o Faraonu koji je vladao u doba Musa a. s. u kojoj se kaže da je živio 400 godina;
Bilješka u kojoj se govori o vladaru koji je kupio Jusuf a. s. od osoblja karavana, koji ga je pronašao u zdencu;

L — 63b i 64a

Dvanaest bilješki iz Kadi Bejdavina tefsira o Jusuf a. s.;
Jedna bilješka o Nuh a. s. iz Kadi Bejdavina tefsira (aje: »Ve ma amene meahu illa kali-lun«;

L — 64b-65a

Komentar ajeti kerime: »Allahu nurussemaati« iz Kadi Bejdavina tefsira;

L — 65b

Kratak komentar iz surei Lukmana (aje: »Innellahe i'ndehu i'lmussa'h«);
Kratak komentar ajeti kerime iz surei Ibrahima »Jevme tubeddelul-erdu gajrel erdi«, oba iz Kadi Bejdavina tefsira;

L — 66a

Komentar ajeti kerima iz surei Jasina (Ve ajetun lehumul-leju i Veššemsu tedžri li mustekarrin leha) iz Kadi Bejdavina tefsira; Jedan stih na turskoim jeziku;

L — 66b

Komentar ajeti kerime iz sure Junusa (Kul bi fadlillahi ve bi rahmetihi);
Komentar nekoliko ajeti kerima iz surei A'rafa, po Kadi Bejdaviji;

L — 67a

Komentar nekoliko ajeti kerima iz sure Tev- be, po Kadi Bejdaviji;

L — 67b

Kratak komentar nekoliko ajeti kerima (Inne fi halkissemaati vel-erdi i dr.) po Kadi Bejdaviji;
Jedan stih na turskom jeziku;

- L — 68a i b
- L — 69a-71b
- L — 72a i b
- Devedeset i četiri h. Alijine izreke;
- Prazni listovi;
- Ahdnama iz 1202/1787. godine u kojoj se obavještava da Rusija gomila vojsku na granicama carevine i da prijeti opasnost od rata, pa se pozivaju svi muslimani, a naročito u pokrajinama Bosni, Albaniji, Srbiji i ostalim dijelovima carevine, a naročito munle, kadije, imami, hatibi, šejihovi, muftije, miri mirani, zaimi, posjednici timara, age, kapetani i ajani da sakupljaju vojsku radi odbrane.
- L — 73a
- L — 73b i 74ab
- Prazno;
- Bilješke upisane na praznim listovima po drugim licima;
- L — 75a i b
- L — 76a
- Prazno;
- L — 76b-79a
- L — 79b-80a
- Bilješka upisana na praznom listu po nekom drugom;
- Prazni listovi;
- Na praznim listovima upisane bilješke po drugim licima;
- L — 80b
- L — 81a
- Prazno;
- Bilješka iz 1202/1787 godine koju je vjerovatno upisao neko od njegovih potomaka. U bilješci autor nabraja šta je sve kupio njegov brat Muhamed-aga u Varešu, Fojnici i Sarajevu, te kome je šta dužan;
- L — 81b
- L — 82a
- Dva stiha na perzijskom jeziku;
- L — 82b-84a
- Četiri izreke na arapskom i jedna bilješka na turskom jeziku;
- Kasida od 62 stiha na arapskom jeziku u kojoj se molbom obraća Allahu nabrajajući njegova imena (Esmaul-husna);
- L — 84b
- L — 85a
- Prazno;
- Dvije bilješke upisane na praznom listu;

- L — 85b-88a Prazni listovi;
- L — 88b Bilješka o tome šta je rekao Ibni Hadžib u Muntesarul muntehau na arapskom jeziku;
- L — 89a i b Prazno;
- L — 90a Bilješka upisana na praznom listu naknadno;
- L — 90b Prazno;
- L — 91a Naknadno upisana bilješka na praznom listu;
- L — 91b Prazno;
- L — 92a Dva stiha na arapskom jeziku;
 Jedan stih na perzijskom sa potpisom Abdul-Vehhaib;
 Kit'a od dva stiha na turskom;
 Nazira — jedan stih na arapskom;
 Jedan stih na turskom;
 Jedan stih na perzijskom;
 Jedna izreka na arapskom;
 Jedna kratka bilješka od Kemal zade;
 Jedna izreka arapski;
 Izreka Mula Džamija;
- L — 92b Besmela;
 Jedna izreka na perzijskom;
 Dva stiha od Ibni Kemala na turskom;
 Tri stiha od Imami Šafije;
 Bilješka na arapskom od h. Alije;
 Bilješka o mevdu' hadisima;
- L — 93a Jedan stih na perzijskom;
 Četiri stiha iz Pendi Attara;
 Bilješka sa (potpisom Abdul-Vehhab, napisao krajem rebiul-evvela 1187/1773. god.);
 Dva stiha na perzijskom;
 Jedan stih na perzijskom;
- L — 93b Ilahija od 14 stihova na turskom jeziku od Vehbija;
 Izreka na arapskom;
 Jedan Sa'din stih na perzijskom;
- L — 94a Jedan stih na perzijskom;
 Stih na perzijskom;
 Kit'a od dva stiha na arapskom;

- Dva pojedinačna stiha na turskom;
Kit'a od šest stihova na turskom;
- L — 94b Dva stiha na perzijskom;
Dva Sa'dina stiha;
Bilješka na perzijskom;
Dva stiha na perzijskom;
Jedan stih perzijski;
Čaušev terkib — tri stiha na perzijskom;
Čaušev jedan stih na arapskom;
- L — 95a Dva stiha na perzijskom;
Jedan stih na perzijskom;
- L — 95b Manzuma od Mevlana Gijasuddina od 17 stihova;
- L — 96a Bilješka upisana na praznom listu po drugom;
- L — 96b-99a Prazni listovi;
- L — 99b Bilješka upisana na praznom listu po nekom drugom;
- L — 100a Prazno;
- L — 100b Bilješka upisana na praznom listu po drugom;
- L — 101a Jedan gazel od četiri stiha na turskom;
Jedan stih na arapskom jeziku;
- L — 101b Četiri izvoda iz Nabi efendijina »Munšeata«;
Dva pojedinačna stiha na turskom jeziku;
- L — 102a Sedam izvoda-bilješki na arapskom, turskom i perzijskom jeziku;

Četiri pojedinačna stiha;
Jedna izreka;
- L — 102b Četiri bilješke na turskom i jedna na arapskom;
- L — Jedan stih na arapskom;
- L — 103a Jedna bilješka na turskom;
- L — 103b Na praznoj stranici upisan ilmi haber za Hanifu

Imamović iz Fojnice 12. muharrema 1202. g. po H. Upisao Salih.

L — 104a i b

Prazno;

L — 105a

Ferman kojim se obznani da se u cara rodio sin Selim u četvrtak 21. džumadul-ula 1175/1761. godine, da se po starom običaju proslavi i da se po džamijama prouče dove, da se sa tvrđava puca iz topova i pušaka, da se okiti čaršija i da se veseli sedam dana i noći;

L — 105b

Jedan stih na arapskom;

Jedna bilješka na arapskom;

Dva pojedinačna stiha na arapskom;

Dva puta po dva stiha na arapskom;

Jedan stih na arapskom;

Jedna Kit'a od 5 stihova na arapskom;

Bilješka o tom kada je dozvoljeno slagati:

1) da bi izmirio dvojicu zavađenih, 2) u ratu i 3) da bi ženu zadovoljio;

Dvije kratke izreke;

Stihovi zaljubljenog mladića i pjesnika Asmeije. Zaljubljeni mladić pita šta da radi onaj koji se zaljubio? To pitanje napisao je u stihu na kamenu. Asmeija, prolazeći kraj kamena, vidi stih i ispod njega napiše drugi kao odgovor. Tako su jedan drugom odgovarali, dok jedno jutro ne nađe Asmeija zaljubljenog mladića mrtvog sa glavom na kamenu;

Jedna izreka;

Jedan stih o tajni i bilješka o tom;

Jedan stih od Ibni Melika;

Bilješka o broju ajeti kerima u Kur'anu: U Kur'anu ima 6666 ajeta. 1000 ajeta se odnosi na zapovijedi, 1000 na zabrane, 1000 na obećanja, 1000 na prijetnje, 1000 na informacije i pojedinim zgodama i događajima, 1000 na povijesno pripovijedanje događaja, 500 na primjere, obrazlaganje i analizu, 100 na odobravanje i poništenje, 66 Nasih mensuh — na derogi- rana ajeta.

Dvije kratke bilješke iz »Kullijata«;

L — 106a

Bilješke o imami Azamu, Jusufu, Muhamedu, Šafiji, Ahmed ibni Hanbelu i bilješka o godinama starosti ovih imama;

Bilješka o brojevima;

Tri hadisa;

Tri mes'ele (pitanja) od Kemal-bega;

- Bilješka upisana po nekom drugom u kojoj se kaže da je pao snijeg osmu noć maja 1296/1878-79. godine;
- L — 116b Kraći komentar sure »Vel-asri«;
- L — 117a
- Kraći izvod iz tefsira Šeih Zade o klanjanju ikindije;
Jedan stih na perzijskom;
- Bilješka o suncu i mjesecu po djelu Mugiri ibn Šu'be;
Jedan recept;
Kratak komentar ajeti kerirne: »Ve min zurrijetina ummeten muslimeten ...«
- L — 117b-118b Prepis vakfije H. Halil ef. Trpanića iz Gračanice;⁵⁾
- Dva stiha na turskom;
Kit'a autorova od četiri stiha na arapskom;
Tri Kit'e po dva stiha na arapskom;
Jedna Kit'a od šest stihova na arapskom;
Dva stiha na arapskom;
Šifra izreka;
- L — 119b
- Jedan recept;
Uzorak arzuhala (molba, podnesak);
Bilješka o surei »Fatihi«;
- L — 120a
- Dova;
Dva recepta šejha Tuzle Hasan efendije;
- L — 120b
- Bilješka o tom šta je lijepo učiti;
Savjet Iskendera Zul-Karnejna;
- L — 121a
- Završetak savjeta sa prethodne strane;
- Tri bilješke šta treba raditi da se postignu želje;
Četiri razne bilješke;
- L — 121b
- Četiri bilješke;
Bilješke o klanjanju namaza Tehijjetul-mesdžid petkom i slušanju učenja Kur'ana;
Jedanaest raznih bilješki;
- L — 122a
- Tri dove;
Tri recepta;

⁵⁾ Vakfija je objavljena u cijelosti u Glasniku VIS-a, god. XLVII/1984, br. 3, str. 315-323.

- Jedan Sa'din stih; Šest kratkih izreka;
Jedna bilješka na perzijskom sa potpisom i datumom ispod nje: 3. rebiul-evela 1187/1773. napisao siromah šejh Abdul-Vehhab Karahodža zade;
- L — 110a
- Tri pojedinačna stiha na arapskom;
Jedan stih na turskom sa potpisom autora;
- L — 110b
- Komentar pojedinih konstrukcija u ajeti kerimama sa jezičke strane od imami Sujutije;
- L — 111a
- Jedna duža bilješka o šeriatima pejgambera i o mezhebima;
Bilješka o ashabima, tabiinima, mudžtehidima i imamima sa potpisom autora;
- L — 111b
- Kratka bilješka na turskom; Jedan stih na perzijskom;
Jedna izreka na turskom i jedna na arapskom;
Jedan stih iz Gulistana;
Dva pojedinačna stiha na perzijskom;
- L — 112 a
- Izvod iz Gazalina djela »Kenzul-mearif«, šta i koliko koji dan u sedmici, treba učiti na murad;
Jedan stih na turskom i jedan na perzijskom;
- L — 112b
- Kratka bilješka upisana na praznom listu po nekom drugom;
- L — 113a i b
- Nedostaje;
- L — 114a i b
- Nastavak teksta sa 113 lista u kome se govori o živcima;
- L — 115a
- Kraj teksta sa 114 lista;
Bilješka o namazu od četiri rekata koji se klanja četvrtkom između akšama i jacije;
- L — 115b
- Dvije dove;
- L — 116a
- Šest dova koje je lijepo učiti u raznim prilikama;
Jedna bilješka iz sintakse;
Bilješka o pomrčini mjeseca u redžebu 1296/1878-1879. godine;

- Kratka bilješka iz Nablusina tefsira;
 Jedan stih na arapskom;
 Dva stiha na arapskom
 Jedna izreka na arapskom;
 Jedna izreka na arapskom;
 Jedan stih o Kur'anu na arapskom;
 Jedan stih na turskom;
 Dva pojedinačna stiha na arapskom;
 Dva stiha iz Miškatul-envara;
 Dva stiha na arapskom;
 Dva stiha na arapskom;
 Jedan stih na arapskom;
 Dva stiha koje je izrekao imami Šafija pred smrt;
 Jedan stih od Kemal-paša zade;
 Dva stiha na arapskom;
 Jedan stih na arapskom;
 Nazira od Abdul-Bakija — dva stiha;
- Munadžat od jedanaest stihova na arapskom;
 Tri pojedinačna stiha na arapskom;
 Kit'a od dva stiha na turskom;
 Dva stiha na arapskom;
 Jedan hadis;
 Jedan stih na arapskom;
 Kit'a od četiri stiha na turskom;
 Jedan stih na turskom;
 Tri stiha od Ubejda;
 Dva stiha na arapskom;
- Ilam Reisul-kuttaba o ramazanu iz 1170/1757. godine;
 Jedan stih na turskom;
- Četiri bilješke o Ramazanu;
 Dvije bilješke na turskom jeziku;
- Nekoliko zadataka iz geometrije sa pravilima
 i primjerima kako se rješavaju;
- Prazno;
- Kit'a od tri stiha na turskom;
 Kratka bilješka na turskom;
 Tri pojedinačna stiha na perzijskom;
 Četiri kratke bilješke na turskom;
 Jedan stih na perzijskom jeziku;

L — 122b	Četiri recepta;
L — 123a-132 b	Dvije bilješke;
L — 132a	Nedostaju listovi;
L — 132a	Jedan stih na arapskom jeziku; Dva pojedinačna stiha na perzijskom jeziku; Jedan stih na turskom jeziku u kome je početak polu stiha izbrisan usljed vlage; Jedan stih na perzijskom; Jedna poslovice na perzijskom; Jedan stih na perzijskom i jedan na arapskom; Dva stiha na perzijskom; Tri stiha iz Gulistana; Jedan stih na perzijskom; Bilješka na perzijskom; Bilješka o preračunavanju godina sa Hidžretske na Gregorijansku godinu; Dva stiha iz Gulistana; Jedan stih na arapskom;
L — 132b	Bilješka o granama nauke; Jedan hadis;
L — 133a	Kasida od sedam stihova na perzijskom jeziku Osam zagonetki na perzijskom jeziku;
L — 133b	Devet stihova od Šems Tibrizije; Jedan stih na arapskom; Kratka dova; Stih iz »Bustanul-arifina«; Jutarnji vird; Dva pojedinačna stiha na arapskom; Dva stiha na turskom od Kemal-paše;
L — 134a	Jedan stih na arapskom; Jedna izreka na arapskom; Jedna kratka bilješka;
L — 134b-138a	Prazni listovi.

Ova medžmua je unikat, što joj uvećava vrijednost. Bila bi velika šteta, ako se ne bi sačuvala i ako ne bi bila otkupljena od neke javne biblioteke, gdje bi bila dostupna istraživačima.

SUMMARY

The Karahodža family from Žepče (Karahodža zaDe) was famous in the past for the good education of its members and some very learned men such as Ahmed ef., Abdulah ef. and Abdul Vehab ef. Came from it. All the three of them wrote poetry either in Turkish or in Serbo-Croat. It has been preserved in some codices.

Abdulkadir Hadžiahmetović from Visoko, the descendant of the Karahodža family on the father's side, possesses a codex which was written in 1773 by Abdul Vehab ef. Karahodža. It is of miscellaneous contents and has 138 pages 34 of which are blank. Among other things it contains the transcript of the waqfname of Hadži Halil ef., the mudarris, who founded the library in Gračanica, his birth place. Several poems there written in Turkish and signed by Abdul Vehab prove that he also wrote poetry in the Turkish language.

The author of this paper gives the analysis of the contents of the whole codex and the data available on the Karahodža family and its members mentioned above.